

To sange på fransk og et nyt, flabet værk

Hvordan lyder Kim Larsen på fransk? En sangerinde reflekterer over indsyngningen af elskede danske sange på fransk i projektet Fædrelandssange på modersmål

Jael Nordbek Azoulay

Hey, ho! Pour Jutlandia,
Elle est appelée pour la guerre,
Le chasseur est rentré de la chasse
Le marin revenu de la mer.

Se nøje på ovenstående. Hvor mange stemmer rummer de fire linjer? Hvad er det for stemmer, og skurrer det, eller spirer ny mening lifligt frem? Hvad med "C'était le printemps et le Danemark libre, le Danemark libre" eller "C'est toi que j'aime! – Danemark, ma patrie"?

I anledningen af 75-året for Danmarks befrielse fik jeg til opgave at indsyngne tre udvalgte danske sange på fransk til projektet ALSANG 2020. Fransk var bare ét af tolv sprog fra mandarin

til arabisk og fra færøsk til hebraisk på hvilke de tre sange "Jutlandia" af Kim Larsen, "En lærke letted" af Mads Nielsen/Mathias Christensen og "I Danmark er jeg født" af H.C. Andersen/Henrik Rung nu skulle klinge. Når jeg ser nærmere på linjerne ovenfor, flyder der i lyset af mit arbejde med sangene seks stemmer på overfladen: Larsens, Niensens, Christensens, Andersens, Rungs og min egen. Men i samarbejdet med oversætterne, i min indstudering af sangene og ikke mindst i studiet på Frederiksberg var det min erfaring, at sangenes udtryk efter endt behandling kunne opfattes endnu mere flerstemmigt end først antaget. Da jeg

begyndte at indstudere sangene, delte de sig desuden hurtigt i to oplevede kategorier: "Jutlandia" i den ene og "En lærke letted" og "I Danmark er jeg født" i den anden.

I arbejdet med Jutlandia afslørede to nye stemmer: oversætterens og så noget, man kunne kalde "det franske"s. I øvefasen manifesterede sig først et håndgribeligt ekko af Kim Larsens drævende tale og stakkerede energi samt et mere fjernt af morgensang i tredje klasse. Og i studiet bag glas, mikrofon og popfilter åbenbarede sig en lettere uudgrundelig fransk tone som i mødet med mig som rytmisk sanger og i Kim Larsens stemmes tilstedevær blev til noget nyt. Og det følte faktisk ikke så farligt. Godt nok lå der i opgaven, at fremførelsen skulle være genkendelig, men som rytmisk sanger sidder det naturligvis mejslet godt og grundigt fast i én, at nummeret "skal gøres til ens eget" – det skal have autenticitet for at bruge et lettere slidt begreb, ellers er det uinteressant. Men hvad var det for noget "fransk" noget, der blandede sig med min stemme og Kim Larsens: Chanson française? Marseillaisen? Brigitte Bardot? Soko?? Hvor det end kom fra, følte det ikke, som om det kom helt ud af det blå. Der var noget, der syntes at dele aspekter af Larsens flabethed og sangens dramatiske folkelighed men som også befandt sig glimrende i det filmisk-militarist-

"Måske havde det hele tiden været der, eller også trak det nye sprog mere 'franske' fraseringer med sig og skabte noget nyt i et tilfreds håndtryk med min stemme. Og da Kim Larsens sange både er helt unikt hans egne og samtidig helt og holdent vores, accepterede jeg det uden videre dårlig samvittighed."

iske rum skabt af den perkussive dundren i mellemstykkerne og tekstens indhold. Under alle omstændigheder gled det ubesværet ind i mit besøg i værket. Måske havde det hele tiden været der, eller også trak det nye sprog mere "franske" fraseringer med sig og skabte noget nyt i et tilfreds håndtryk med min stemme. Og da Kim Larsens sange både er helt unikt hans egne og samtidig helt og holdent vores, accepterede jeg det uden videre dårlig samvittighed.

Arbejdet med "En lærke letted" og "I Danmark er jeg født" var noget anderledes og på en måde mere højtideligt og opretholdt en større "afstand" mellem de stemmer, der manifesterer sig i arbejdet med dem på fransk, og sangene, som vi kender dem. Fællessangens stemme oplevede jeg desuden som lidt diffus, som en mangel på individuel persona at gå i clinch med som rytmisk sanger. Det skal også blankt indrømmes, at det lidt "fremmede",

der uvægerligt vil snige sig ind i oversættelsen af sprogligt og metaforisk mere kompleks poesi, når meningen skal gengives uden gendigtning, gør, at man fokuserer mest på at slippe helskindet igennem udtale og fraseringer. Konsekvensen er måske, at lidt mindre fransk slipper ind – der er noget mere fortættet og uigenemtrængeligt i sangene, muligvis mere i ”performancehistorik”, hvis man kan tale om noget sådant i fællessang, end i frasering og melodi – som det er sværere at finde huller i.

Dog observerede jeg, at ordet ”libre” fra linjen ”Det var forår og Danmark frit” lod noget stærkt slippe igennem – måske – fra et domæne beboet af udtryk som Zone libre, La France Libre, Liberté, Egalité, Fraternité og lignende. Kraften og det danske i ”Danmark, mit fædreland” svækkedes lidt derimod af ”Danemark, ma patrie”. Desuden var der en lidt forbigående følelse af dissonans mellem indspilningssituationen og sangenes sande hjem i fællessangens store, fælles korskrop. Måske fordi det endnu er fremmed og fordi idéen bag ALSANG-projektet først udfoldes i det øjeblik, sangene sættes an i fællesskab. Alt i alt har jeg fornemmelsen af at have ”sunget to sange på fransk” og givet min stemme til ét nyt, flabet værk i Jutlandia – og graden af min oplevelse af ”franskhed” i de oversatte sange er afhængig heraf.

Links

”Jutlandia”:

<https://alsang.dk/modersmaal/jutlandia-fransk>

”Danmark mit fædreland”:

<https://alsang.dk/modersmaal/i-danmark-er-jeg-foedt-fransk/>

”En lærke letted”:

<https://alsang.dk/modersmaal/en-laerke-letted-fransk/>

Jael Nordbek Azoulay er uddannet cand.mag. i musikvidenskab ved Aarhus Universitet. Derudover er hun sanger, oversætter og højskolelærer og har de seneste år specialiseret sig i judeo-spansk musik. Hun har desuden læst fransk – også ved Aarhus Universitet – og boet i Paris og Berlin.